

[Time: 2 Hours]

[Marks:60]

I. Answer any two of the following: (12 marks each) [Total: 24 marks]

- a. What is informed consent? Who can give consent for the donation of human organs in case of death due to accident?
- b. State the importance of Confidentiality with reference to Doctor - Patient Relationship. Support your answer with at least one case law.
- c. *Discuss Indian Medical Council V/s V.P. Shanta AIR 1996 SC 550.*
- d. What do you mean by "Golden Hour"? Cite the landmark case relating to accidents cases and state any two guidelines given by the SC in this regard.

II. Short Notes: Attempt ANY two (6 Marks Each) [12 Marks]

1. Brain-stem Death
2. Importance of medical record in accident cases
3. Kinds of Medical Profession
4. Right to Health under the Indian Constitution

III. Situational Problems- Any 2 out of 4. [6X2=12]

- a. A boy, who was 20 years old met with an accident and was admitted on a free bed in a private charitable hospital. The boy was operated as an emergency case. However, later he developed infection and pus started oozing out. The patient sued the doctor and the hospital for negligence.
 - i. Can the doctor take the plea that he operated him in an emergency on a free bed, hence he is not liable? Give reasons for your answer.
 - ii. Can the patient approach Consumer Forum?
 - iii. Cite one case law.
- b. A competent adult patient was suffering from brain tumour. It required an emergency operation. The operation was risky and expensive. The Patient refused the operation and was discharged against medical advice. After one month of discharge, the patient died. The relatives sued the doctor claiming negligence for not informing them about the seriousness of the illness.
 - i. Is the doctor liable? What could be the defense of the doctor?
 - ii. What is doctrine of contributory negligence? Can the doctrine of contributory negligence be applied in this case? Explain.

c. *"Determination of sex prohibited. On and from the commencement of this Act,--*

(a) no Genetic Counselling Centre or Genetic Laboratory or Genetic Clinic shall conduct or cause to be conducted in its Centre, Laboratory or Clinic, pre- natal diagnostic techniques including ultrasonography, for the purpose of determining the sex of a foetus;"

- i. What is the relevance of prohibition of sex determination under the The Pre-Natal Diagnostic Techniques (Regulation and Prevention Of Misuse) Act, 1994?
 - ii. Define '*Genetic Counselling Centre*'.
 - iii. What do you understand by "pre-natal diagnostic procedures"?
- d) A patient 'X' whose blood group was A+ve, was transfused with B+ve blood group on two different dates. The patient's condition worsened, and she soon died.
- i. Is this a fit case of medical negligence? Why?
 - ii. Does this case require evidence to prove negligence? Why?
 - iii. Cite relevant case law.

IV. Two Sentences Answers: Any six out of ten

2X6=12

- i. What is zero FIR?
 - ii. The approval for performing human experimentation for drugs is granted by which body/authority?
 - iii. Define 'Transplantation' under the Transplantation of Human Organs Act, 1994
 - iv. Pre-natal diagnostic techniques can be conducted for which purposes?
 - v. State the meaning of the maxim '*Similia Similibus curantur*'. Which popular system of medicine is based on it?
 - vi. In medicine, STD is an abbreviation which stands for?
 - vii. What is 'Euthanasia'?
 - viii. What is Amniocentesis
 - ix. What do you understand by 'medical ethics'?
 - x. Define 'Service' under Consumer Protection Act, 1986.
-

मराठी रूपांतर

(वेळ: २ तास)

एकूण गुण : ६०

Q.१. कोणतेही दोन उत्तर द्या

- सूचित संमती म्हणजे काय? अपघातात मृत्यू झाल्यास मानवी अवयव दानासाठी कोण संमती देऊ शकेल?
- डॉक्टर-रुग्ण संबंधाच्या संदर्भात गोपनीयतेचे महत्त्व सांगा. तुमच्या उत्तराला किमान एका केस कायद्याने समर्थन द्या.
- भारतीय वैद्यकीय परिषद V/s V.P.. शांता (AIR 1996 SC 550.) सविस्तर चर्चा करा
- "गोल्डन अवर" म्हणजे काय? अपघात प्रकरणांशी संबंधित ऐतिहासिक प्रकरणाचा संदर्भ द्या आणि या संदर्भात SC ने दिलेली कोणतीही दोन मार्गदर्शक तत्त्वे सांगा.

Q.२ लहान टिपा: (कोणतेही दोन)

- ब्रेन-स्टेम डेथ
- अपघात प्रकरणांमध्ये वैद्यकीय रेकॉर्डचे महत्त्व
- वैद्यकीय व्यवसायाचे प्रकार
- भारतीय संविधानानुसार आरोग्याचा अधिकार

Q.३. परिस्थितीविषयक समस्या- 4 पैकी कोणतेही 2.

- 20 वर्षांच्या एका मुलाचा अपघात झाला आणि त्याला खाजगी धर्मादाय रुग्णालयात मोफत बेडवर दाखल करण्यात आले. मुलावर इमर्जन्सी केस म्हणून ऑपरेशन करण्यात आले. तथापि, नंतर त्याला संसर्ग झाला आणि पू बाहेर येऊ लागला. निष्काळजीपणाबद्दल रुग्णाने डॉक्टर आणि रुग्णालयावर दावा दाखल केला.

- i) तातडीच्या स्थितीत त्याने मोफत बेडवर त्याचे ऑपरेशन केले, त्यामुळे तो जबाबदार नाही अशी याचिका डॉक्टर घेऊ शकतात का? तुमच्या उत्तराची कारणे द्या.
- ii) रुग्ण ग्राहक मंचाकडे जाऊ शकतो का?
- iii) संबंधित केस कायद्याचा हवाला द्या.
- b) एक सक्षम प्रौढ रुग्ण ब्रेन ट्यूमरने ग्रस्त होता. त्यासाठी आपत्कालीन ऑपरेशन आवश्यक होते. ऑपरेशन धोकादायक आणि खर्चिक होते. रुग्णाने ऑपरेशनला नकार दिला आणि वैद्यकीय सल्ल्याविरुद्ध त्याला सोडण्यात आले. एका महिन्याच्या डिस्चार्जनंतर, रुग्णाचा मृत्यू झाला. आजाराचे गांभीर्य न कळवल्याने नातेवाईकांनी डॉक्टरांवर निष्काळजीपणाचा दावा करत फिर्याद दिली.
- i) डॉक्टर जबाबदार आहेत का? डॉक्टरांचा बचाव काय असू शकतो?
- ii) योगदानात्मक निष्काळजीपणाचा सिद्धांत काय आहे? या प्रकरणात योगदानात्मक निष्काळजीपणाचा सिद्धांत लागू केला जाऊ शकतो का? स्पष्ट करणे.
- c) "लिंग निश्चित करण्यास मनाई आहे. हा कायदा सुरू झाल्यापासून आणि तेव्हापासून,---
- (अ) कोणतेही अनुवांशिक समुपदेशन केंद्र किंवा अनुवांशिक प्रयोगशाळा किंवा अनुवांशिक क्लिनिक गर्भाचे लिंग निश्चित करण्याच्या हेतूने, त्याच्या केंद्रात, प्रयोगशाळेत किंवा क्लिनिकमध्ये, अल्ट्रासोनोग्राफीसह जन्मपूर्व निदान तंत्र आयोजित करू शकत नाही;
- i) जन्मपूर्व निदान तंत्र (गैरवापराचे नियमन आणि प्रतिबंध) अधिनियम, 1994 अंतर्गत लिंग निर्धारण प्रतिबंधाची प्रासंगिकता काय आहे?
- ii) 'जेनेटिक कौन्सिलिंग सेंटर'ची व्याख्या करा.
- iii) "प्री-नेटल डायग्नोस्टिक प्रक्रिया" द्वारे तुम्हाला काय समजते?

- d) एक रुग्ण 'X' ज्याचा रक्तगट A+ve होता, त्याला B+ve गटाचे रक्त दोन वेगवेगळ्या तारखांना देण्यात आला. रुग्णाची प्रकृती बिघडली आणि लवकरच तिचा मृत्यू झाला.
- i) हे वैद्यकीय निष्काळजीपणाचे प्रकरण आहे का? का?
- ii) या प्रकरणात निष्काळजीपणा सिद्ध करण्यासाठी पुराव्याची आवश्यकता आहे का?
- iii) संबंधित केस कायद्याचा हवाला द्या.

Q४. दोन वाक्यांची उत्तरे: दहा पैकी कोणतेही सहा

- i) झिरो एफआयआर म्हणजे काय
- ii) औषधांसाठी मानवी प्रयोग करण्यास मान्यता कोणत्या संस्थेने/अधिकारीद्वारे दिली जाते?
- iii) मानवी अवयव प्रत्यारोपण कायदा, 1994 अंतर्गत 'प्रत्यारोपण' ची व्याख्या करा
- v) 'सिमिलिया सिमिलिबस क्युरंटूर' या शब्दाचा अर्थ सांगा. त्यावर कोणती लोकप्रिय औषध प्रणाली आधारित आहे?
- vi) वैद्यकशास्त्रात, STD हे एक संक्षेप आहे त्याचा अर्थ लिहा?
- vii) 'इच्छामरण' म्हणजे काय?
- viii) गर्भजल चिकित्सा म्हणजे काय
- ix) 'वैद्यकीय नैतिकता' म्हणजे काय?
- x) ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986 अंतर्गत 'सेवा' परिभाषित करा.